

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО:

Руденко Михайло Михайлович
кандидат юридичних наук, доцент.

ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ МВС УКРАЇНИ

В статті сформовано поняття та розкрито зміст адміністративно-правового забезпечення організації та діяльності МВС України. Доведено, що адміністративно-правове забезпечення організації МВС України пронизує всю публічно-правову матерію органів внутрішніх справ. Вона в повному об'ємі розповсюджується на Міністерство, так і на його відокремлені підрозділи, що характеризується особливістю побудови структури та адміністративно-правового статусу усіх колективних та індивідуальних суб'єктів публічної адміністрації, які приймають участь у публічному забезпеченні правопорядку в Україні. Адміністративно-правове забезпечення діяльності МВС України є головним чинником що створює умови для ефективного функціонування органів внутрішніх справ, їх посадових (службових осіб). Це здійснюється з метою виконання завдань що стоять перед ними (в першу чергу публічного забезпечення прав і свобод громадян та публічного правопорядку) в процесі виконання правотворчої, правозастосовної, адміністративно-сервісної, правоохоронної, внутрішньо-організаційної та соціально-фінансової роботи. Визначено, що загальний зміст адміністративно-правового забезпечення діяльності МВС України полягає у публічному забезпеченні прав і свобод громадян, програмної та правотворчої діяльності, наданні спеціальних адміністративних послуг, забезпеченні техногенної, дорожньої та міграційної безпеки, спеціальної освіти, здійсненні соціального захи-

сту працівників, внутрішньо-організаційної діяльності, захисті ветеранів, вшануванні пам'яті загиблих героїв, піклуванні про сім'ї загиблих і поранених.

Змістом адміністративно-правового забезпечення діяльності Національну поліції, як окремого підрозділу МВС України, - є надання адміністративних і сервісних поліцейських послуг, забезпечення громадської безпеки та порядку, захисту прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави та боротьба зі злочинністю. Основним змістом адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної гвардії України, як окремого підрозділу МВС України в умовах воєнного стану, - є відбиття збройної агресії російсько-терористичних військ, шляхом безпосереднього ведення військових дій, та виконання завдань оборони Вітчизни, захисті життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від небезпечних протиправних посягань, забезпечення державної безпеки та охорони державного кордону, припинення діяльності незаконних озброєних груп.

Ключові слова: адміністративно-правове забезпечення, адміністративно-правовий статус, адміністративно-сервісна діяльність, державний кордон, оборона вітчизни, охорона, права і свободи громадян, правоохоронна діяльність, правопорядок, структура.

The article defines the concept and discloses the content of administrative and legal support for the organization and activities of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. It is proven that the administrative and legal support of the organization of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine permeates all public and legal matters of internal affairs bodies. It applies in its entirety to the Ministry and its separate divisions. Which is characterized by the peculiarity of the construction of the structure and the administrative-legal status of all collective and individual subjects of public administration, which take part in the public maintenance of law and order in Ukraine. Administrative and legal support for the activity of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine is the main factor that creates conditions for the effective functioning of internal affairs bodies

and their officials (officials). This is done in order to fulfill the tasks before them in the process of law-making, law-enforcement, administrative-service, law-enforcement, intra-organizational and social-financial work. It was determined that the general content of the administrative and legal provision of activity in Ukraine is public provision of the rights and freedoms of citizens, programmatic and law-making activities, provision of special administrative services, provision of man-made, road and migration safety, special educational activities, implementation of social protection of employees, internal organizational activities, veterans, honoring the memory of fallen heroes, caring for the families of the dead and wounded. The content of administrative and legal support for the activities of the National Police, as a separate unit of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, is the provision of administrative and service police services, ensuring public safety and order, protection of human rights and freedoms, the interests of society and the state, and the fight against crime. The main content of the administrative and legal support for the activities of the National Guard of Ukraine, as a separate unit of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine under martial law, is to repel the armed aggression of the Russian terrorist forces, through the direct conduct of military operations, and the fulfillment of the tasks of defense of the Motherland, protection of life, rights, freedoms and legitimate interests citizens, society and the state from dangerous illegal encroachments, ensuring state security and protecting the state border, stopping the activities of illegal armed groups.

Keywords: administrative and legal support, administrative and legal status, administrative service activity, state border, defense of the motherland, protection, rights and freedoms of citizens, law enforcement activities, law and order, structure.

Актуальність дослідження. Органи внутрішніх справ забезпечують головну роль щодо публічного правопорядку. Підтримання правопорядку є важливим для існування будь-якого суспільства. Функція правопорядку є більш давньою за державу та право. Адже, соціальний контроль в первісних суспільствах відігравав істотну роль у стабільності спільноти. Жодне суспільство не може існувати без структури соціального регулювання, яка забезпечує порядок, за яким люди живуть у групах і за яким регулюються індивіди. Порядок є суттю соціального життя, а суспільство є природною звичкою соціального контролю людини в будь-якому суспільстві; необхідна умова, щоб захистити індивіда від самого себе та врятувати суспільство від хаосу [1].

З переходом до державно-правової дійсності функція правопорядку суспільства почала проявлятися значно релієфніше. Перша професійна поліцейська організація була створена в Єгипті приблизно в 3000 р. до нашої ери. Тоді імперія була поділена на 42 адміністративні юрисдикції;

для кожної юрисдикції фараон призначав чиновника, який відповідав за правосуддя і безпеку. Йому допомагав начальник поліції, який носив титул «sab heri seker». У містах-державах Стародавньої Греції поліцейські обов'язки поклалися на магістратів, які мали у своєму підпорядкуванні чітко визначену кількість поліцейських – по 10 відповідальних на кожний напрям публічного адміністрування: за муніципальне утримання та чистоту в містах; за підтримування порядку на ринку; забезпечення дотримання стандартів вимірювання, та одинадцять поліцейських, що забезпечували суд, в'язниці та загалом кримінальне правосуддя [2]. В Стародавньому Римі поліцейські функції, як описує В. Дейвіс, виконували легіони та їхні допоміжні війська, що використовувалися римськими губернаторами для підтримки закону та порядку в провінціях. Протягом найвеличніших часів Римської імперії відносна стабільність Pax Romana зберігалась за допомогою ефективною поліції. У містах діяли невеликі загони жандармів, часто набрані з рабів, про-

відним завданням яких була боротьба з пожежами. Вони діяли під керівництвом цивільних магістратів. В інших населених пунктах правопорядок підтримувала армія; а військові частини були розміщені в таких стратегічних точках, як переправи через річки та центри доріг [3]. Утвердження поліції та вдосконалення правоохоронної функції в Європі здійснювалось XVII-XIX століттях, як частини виконавчої влади, що здійснює специфічне публічне адміністрування – охорону громадського порядку шляхом адміністративного нагляду [4, С.29].

В Україні поліція відновила навіть раніше за відновлення Незалежності [5] під назвою «міліція» [6]. Навпаки українська міліція сприяла її отриманню [7]. Формальне ж утвердження поліції в класичній назві та нового Міністерства внутрішніх справ України відбулось після прийняття Закону України № 580-VIII «Про Національну поліцію» [8] та нового Положення «Положення про Міністерство внутрішніх справ України» що затверджене Постановою Кабінету

Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. №878. [9]

Після початку повномасштабного вторгнення російсько-терористичних військ в Україну робота Міністерства внутрішніх справ України в цілому, суттєво змінилося [10]. Виникли нові виклики та проблеми на які, в цілому гідно та професійно зреагували працівники МВС України. Це підтверджується результатами соціологічного опитування щодо довіри до інститутів суспільства. Серед державних інститутів, які входять до складу МВС України найчастіше довіра висловлюється до Національної гвардії України (86%), Державної служби з надзвичайних ситуацій (85%), Державної прикордонної служби (82%), Національної поліції (71,5%) [11]. Ці позитивні тенденції відображають оцінку праці посадових осіб та співробітників МВС України, які зі зброєю в руках обороняють Вітчизну. Ці позитивні тенденції необхідно зберегти.

Отже, актуальність нашої статті полягає в тому що в ній буде розкрито поняття та зміст адміністративно-правового забезпечення організації

і діяльності МВС України як в умовах воєнного так і послідовного мирного часу. Щоб висока довіра до посадових осіб та працівників МВС України була збережена, щоб вони працювали на користь народу України, а не чиновників.

Огляд останніх досліджень і публікацій. До проблеми адміністративно-правового забезпечення організації та діяльності МВС України звертались вчені правники О. Бандурка, В. Басс, С. Берlach, В. Галуцько, П. Діхтієвський, Р. Ієрінг, Я. Кондратьєв, С. Константинов, М. М. Корнієнко, Д. Лазарєв, Є. Мойсєєв, В. Олефір, І. Підберезних, Ю. Римаренко, С. Стеценко та ін. Проте, безпосередньо суспільні відносини сфери предмету нашої роботи вони не аналізували. Їх наукові пошуки були зосереджені на більш загальних, спеціальних чи суміжних викликах.

Виклад основних положень. Перед формуванням категорійного визначення та змісту аналізованої проблематики поперед цього звернемося до енциклопедичних знань. Згідно з українським тлумачним словником «забез-

печувати» – це постачаючи щось у достатній кількості, задовольняти кого-, що-небудь у якихось потребах. Надавати кому-небудь достатні матеріальні засоби до існування. Створювати надійні умови для здійснення чого-небудь; гарантувати щось. Захищати, охороняти кого-, що-небудь від небезпеки [12]. Організація - це дія за значенням організувати, організовувати і організуватися, організовуватися. Об'єднання людей, суспільних груп, держав на базі спільності інтересів, мети, програми дій і т. ін. Особливості будови чого-небудь; структура. Фізичні й психічні особливості окремої особи [13]. Діяльність - це застосування своєї праці до чого-небудь. Праця, дії людей у якій-небудь галузі. Функціонування, діяння органів живого організму. Робота, функціонування якоїсь організації, установи, машини і т. ін. Виявлення сили, енергії чого-небудь [14].

Адміністративно-правове забезпечення нерозривно пов'язане з предметом адміністративного права. Згідно з теорією адміністративного права предметом адміністра-

тивного права України є суспільні відносини, які виникають між суб'єктами публічної адміністрації та приватними особами [15]. Провідною складовою адміністративно-правового забезпечення є публічне адміністрування, як адміністративна діяльність суб'єктів публічної адміністрації, яка є зовнішнім виразом реалізації завдань (функцій) виконавчої влади, що здійснюється з метою задоволення публічного інтересу і негативно відмежується від законодавчої судової та політичної діяльності. За змістом види публічного адміністрування поділяються на такі: надання публічною адміністрацією адміністративних послуг, коли публічна адміністрація має якнайповніше задовольняти права, свободи та інтереси приватних осіб; здійснення виконавчо-розпорядчої діяльності (публічного управління), у процесі якої публічна адміністрація здійснює публічне виконання законодавства та території всієї держави (виконавча діяльність) та відповідно до прописаної компетенції видає з цієї метою підзаконні нормативно-правові акти на основі законів із

метою їх виконання через деталізацію та уточнення (розпорядча діяльність) [16].

Вчені у підгалузі адміністративного права «Адміністративної діяльності органів внутрішніх справ» доводять, що адміністративна діяльність органів внутрішніх справ складається у сфері організації та практичного здійснення охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки, боротьби зі злочинністю і окремо адміністративними правопорушеннями у громадських місцях, відносини в яких проявляється правотворча, правозастосовна та правоохоронна діяльність органів внутрішніх справ, характер форми і методи її здійснення, а також механізм дії правового регулювання, наукові досягнення у цій галузі [17].

Міністерство внутрішніх справ України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. МВС України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах: забезпечення охорони

прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, а також надання поліцейських послуг; захисту Державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні; цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності; міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів [18].

Тим самим, на наш погляд, не виникає сумніву, що МВС України, будучи правоохоронним органом одночасно є політичним органом. На слушну думку Ю.Римаренка, політико-правове забезпечення діяльності органів внутрішніх справ полягає в тому що МВС

України є невід'ємною складовою державного механізму, в якому сама держава є генератором і провідником політики в усіх сферах суспільного життя, в тому числі правоохоронній діяльності. При цьому, на думку мислителя, слід врахувати, що на систему МВС України так, чи інакше впливають ті чи інші політичні сили як через відповідні державні установи, так і через партії та громадські об'єднання. Водночас, система МВС України безпосередньо впливає на ті чи інші події суспільно-політичного життя, діяльність політичних партій і громадських об'єднань у процесі право застосовної та правоохоронної діяльності. Політичний аспект діяльності органів внутрішніх справ безпосередньо пов'язаний із посиленням державного впливу на негативні явища в процесі правоохоронної діяльності і є досить складним і багатоаспектним. З цієї точки зору законність, як чинник забезпечення принципу верховенства права, перетворюється на політичну та правову цінність [19, С.73]. По-іншому, слід підкреслити що МВС виконує яскраво виражену

правоохоронну функцію в політичній та правовій системі України.

Правоохоронна діяльність – це форма здійснення функцій держави через владну оперативну діяльність державних органів, спрямовану на забезпечення охорони норм права від порушень, на захист наданих громадянам суб'єктивних прав та забезпечення виконання покладених на них юридичних обов'язків. На думку, Р. Шай до головних складових правоохоронної функції належать: профілактична (профілактика правопорушень, які тягнуть за собою юридичну відповідальність у сфері публічного права); захисна (захист життя, здоров'я, прав, свобод та законних інтересів фізичних осіб); охорона громадського порядку, громадської безпеки й власності; ресоціалізаційна (найбільш характерна для органів і служб у справах неповнолітніх, служб, що здійснюють адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі); оперативно-розшукова; розслідування злочинів; судового розгляду справ; розгляду справ про адміністративні

правопорушення; розгляду справ про фінансові та адміністративно-господарські правопорушення (тобто розгляд справ про адміністративні правопорушення, скоєні юридичними особами або громадянами-підприємцями); виконання вироків, рішень, ухвал і постанов судів, постанов органів дізнання й досудового слідства та прокурорів [20].

За твердженням великого німецького мислителя Р. Ієрінга, право це безперервна робота державної влади та цілого народу. Адже, кожен індивід, поставлений у необхідність захищати своє право та має вносити свій внесок для здійснення правової ідеї на землі. Боротьба за право є вічною і буде існувати доки буде існувати людський світ[21].

Тим самим, правоохоронна діяльність завжди спрямована на боротьбу за право. Вона характеризується: по-перше, ця діяльність спрямована на охорону права від будь-яких порушень; по-друге, вона може здійснюватись не в будь-який спосіб, а лише через застосування нормативно-правових актів; по-третє, ця діяльність повинна відповідати приписам

матеріального закону. Відхилення від припису закону під будь-яким приводом вважається актом незаконним, несумісним з охороною прав і свобод людини; по-четверте, вона реалізується з додержанням певних, встановлених у процесуальному законі процедур, наслідком їх порушення може бути визнання рішення незаконним, тобто таким, що не має юридичної сили тощо; по-п'яте, правоохоронна діяльність безпосередньо пов'язана із застосуванням примусу стосовно осіб, які порушують право; по-шосте, вона реалізується спеціально уповноваженими на те органами, переважно це відповідно підготовлені службовці, в основному – юристи, які мають особливі повноваження (застосування зброї та спецзасобів, право позбавлення волі, обмеження дієздатності). У їх розпорядженні є необхідні матеріальні й технічні засоби [22].

Отже, МВС України виконує яскраво виражену правоохоронну функцію щодо боротьби за право, забезпечення прав, свобод громадян, прав і законних інтересів юридичних осіб та суспільства, пу-

блічного інтересу суспільства засобами публічного права.

Проте, правоохоронна функція не є єдиною системою діяльності МВС України. Важке місце в ній займає також і публічно-сервісна функція. Адже, до складу МВС України входять сервісні центри, які працюють з людьми та для людей, надаючи державні послуги, віднесені до компетенції МВС України. А також бере участь у реалізації державної політики у сфері надання адміністративних послуг. Серед основних послуг сервісних центрів МВС України це – видача та обмін посвідчень водія, складання іспитів на право керування транспортними засобами, реєстрація та перереєстрація транспортних засобів, видача та зберігання номерних знаків, а також оформлення дозволу на перевезення небезпечних вантажів [23].

Отже, додатковою функцією МВС України є публічно-сервісна, в процесі якої працівники сервісних центрів надають спеціальні адміністративні послуги фізичним та юридичним особам.

Крім того, у спеціальній юридичній літературі з адмі-

ністративної діяльності органів внутрішніх справ виділяють такі основні функції (напрямки) діяльності МВС України: адміністративну, оперативно-розшукову, кримінально-процесуальну, профілактичну, охорону та виконавчу [24, С. 5].

Здійснення функції МВС України здійснюється не в якійсь безособовій формі а посадовими особами, військовослужбовцями та службовцями підрозділів МВС України. А саме, Національної поліції України, Державної прикордонної служби України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Національної гвардії України, Державної міграційної служби України та Головного сервісного центру МВС України [25]. Кожна із зазначених служб має свою специфіку щодо функціоналу, так наприклад, Державна служба України з надзвичайних ситуацій є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сфері цивільно-

го захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності [26].

Особливість діяльності МВС України за окремими напрямками діяльності, полягає в їх в загальному призначенні та соціальні ролі у механізмі держави та у специфіці змісту діяльності як суб'єкта системи забезпечення національної безпеки, які впливають із розподілу функцій серед відповідних державних органів, що зумовлює відповідні форми та методи діяльності, закріплені відповідними нормативно-правовими актами [27, С.61].

Виходячи з норм спеціального Положення від 28 жовтня 2015 р. № 878 узагальнимо, що безпосереднім змістом діяльності МВС України - є програмна, правотворча, міжнародна, санкційна та інформаційна адміністративна діяльність; адміністратив-

но-сервісна, дозвільна, ліцензійна, охоронна, судово-експертна, вибухозахисна та спеціально-освітня діяльність; адміністративна діяльність щодо забезпечення техногенної, дорожнього руху та міграційної безпеки; забезпечення бойової та мобілізаційної роботи в системі МВС України; правозахисна діяльність, у випадках визначених законодавством; внутрішньо-організаційна, зокрема кадрова робота в системі підрозділів МВС; заходи щодо соціального захисту працівників, ветеранів, вшанування пам'яті загиблих героїв, турбота про сім'ї загиблих та поранених [28].

Отже, загальним змістом адміністративно правового забезпечення діяльності МВС України є публічне забезпечення прав і свобод громадян, програмна та правотворча діяльність, надання спеціальних адміністративних послуг, забезпечення техногенної, дорожньої та міграційної безпеки, спеціальна освітня діяльність, здійснення соціального захисту працівників, внутрішньо-організаційна діяльність, ветеранів, вшанування пам'яті загиблих героїв, піклування

про сім'ї загиблих і поранених. Носять певні елементи адміністративно-правового забезпечення такі види діяльності МВС України як, організація забезпечення бойової роботи в системі та вибухозахисна діяльність. Не відноситься до предмету нашого аналізу міжнародна діяльність МВС України.

Окрім того, спеціальним Законом України «Про Національну поліцію» визначено, що: завданням поліції є надання поліцейських послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги. Систему поліції складають: центральний орган управління поліції та територіальні органи поліції. До складу апарату центрального органу управління поліції входять організаційно поєднані структурні підрозділи, що забезпечують діяльність

керівника поліції, а також виконання покладених на поліцію завдань. У складі поліції функціонують: кримінальна поліція; патрульна поліція; органи досудового розслідування; поліція охорони; спеціальна поліція; поліція особливого призначення; інші підрозділи, діяльність яких спрямована на виконання завдань поліції або на забезпечення її функціонування, рішення про створення яких приймається керівником поліції за погодженням з МВС України. У системі поліції можуть утворюватися науково-дослідні установи та установи забезпечення, заклади професійної (професійно-технічної) освіти зі специфічними умовами навчання [29].

Отже, змістом адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної поліції, як окремого підрозділу МВС України, - є надання адміністративних і сервісних поліцейських послуг, забезпечення громадської безпеки та порядку, захисту прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, боротьба зі злочинністю шляхом адміністративної діяльності. Не відноситься до предмету нашої роботи

поліцейська діяльність щодо здійснення оперативно-розшукової діяльності та досудового слідства.

В свою чергу, Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначене для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від кримінальних та інших протиправних посягань, охорони громадської безпеки і порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій. Національна гвардія України бере участь, відповідно до закону, у взаємодії зі Збройними Силами України у відсічі збройній агресії проти України та ліквідації збройного конфлікту шляхом ведення воєнних (бо-

йових) дій, а також у виконанні завдань територіальної оборони [30;31].

Отже, основним змістом адміністративно-правового забезпечення діяльності Національної гвардії України, як окремого підрозділу МВС України, в умовах воєнного стану, - є відбиття збройної агресії російсько-терористичних військ, шляхом безпосереднього ведення військових дій, та виконання завдань оборони Вітчизни, захисту життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від небезпечних протиправних посягань, забезпечення державної безпеки та охорони державного кордону, припинення діяльності незаконних озброєних груп.

Основними завданнями Державної служби України з надзвичайних ситуацій є - реалізація державної політики у сфері цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, запобігання їх виникненню, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-ря-

тувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності; здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням і виконанням вимог законодавства у сфері цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб; внесення на розгляд Міністра внутрішніх справ пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у зазначених сферах; реалізація в межах повноважень, передбачених законом, державної політики у сфері волонтерської діяльності; виконання функцій компетентного органу у сфері діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки [32].

Отже, змістом адміністративно-правового забезпечення діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій, як окремого підрозділу МВС України є безпосереднє запобігання виникненню та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, гасіння пожеж, ліквідація наслідків вражень російсько-терористичних військ по об'єктам цивільної інфраструктури, зокрема рятування людей із під

завалів вражених ракетами будівель [33]; здійснення державного нагляду (контролю) у сфері цивільного захисту, виконання функцій компетентного органу щодо діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки.

Основними функціями Державної прикордонної служби України є: охорона державного кордону України на суші, морі, річках, озерах та інших водоймах з метою недопущення незаконної зміни проходження його лінії, забезпечення дотримання режиму державного кордону та прикордонного режиму; здійснення в установленому порядку прикордонного контролю і пропуску через державний кордон України та до тимчасово окупованої території і з неї осіб, транспортних засобів, вантажів, а також виявлення і припинення випадків незаконного їх переміщення [34]; охорона суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні та контроль за реалізацією прав і виконанням зобов'язань у цій зоні інших держав, українських та іноземних юридичних і фізичних осіб, міжнародних організа-

цій; ведення розвідувальної, інформаційно-аналітичної та оперативно-розшукової діяльності в інтересах забезпечення захисту державного кордону України; участь у боротьбі з організованою злочинністю та протидія незаконній міграції на державному кордоні України та в межах контрольованих прикордонних районів; участь у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом; охорона закордонних дипломатичних установ України; координація діяльності державних органів, що здійснюють різні види контролю при перетинанні державного кордону України [35].

Отже, змістом адміністративно-правового забезпечення діяльності Державної прикордонної служби України, як окремого підрозділу МВС України, - є охорона державного кордону України та забезпечення дотримання режиму державного кордону, контроль за перетином державного кордону України та з тимчасово окупованими територіями, протидія нелегальній імміграції.

Крім того, слід зазначити, що ст. 18 Закону України „Про правовий режим воєнного стану” передбачено, що Вер-

ховний головнокомандувач Збройних Сил України визначає порядок взаємодії, підпорядкування чи оперативного підпорядкування військових формувань [36]. На наш погляд, до військових формувань в Україні відносяться такі окремі підрозділи МВС, як Державна прикордонна служба України та Національна гвардія України. Не відноситься до військових формувань такі підрозділи МВС України, як Національна поліція [37], Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Державна міграційна служба України та Головний сервісний центр МВС України. Відповідно військовослужбовці Державної прикордонної служби України та Національної гвардії України є комбатантами, які приймають участь у Вітчизняній (народній) війні Українського народу з російськими терористичними військами [38;39].

Висновки. Отже, адміністративно-правове забезпечення організації МВС України пронизує всю публіч-

но-правову матерію органів внутрішніх справ і в повному об'ємі розповсюджується як безпосередньо на саме Міністерство так і на його відокремлені підрозділи. Такий підхід характеризується особливістю побудови структури та адміністративно-правового статусу усіх колективних та індивідуальних суб'єктів публічної адміністрації, які приймають участь у публічному забезпеченні правопорядку в Україні. Адміністративно-правове забезпечення діяльності МВС України є головним чинником, що створює умови для ефективного функціонування органів внутрішніх справ, їх посадових (службових осіб) з метою виконання завдань що стоять перед ними (в першу чергу публічного забезпечення прав і свобод громадян та публічного правопорядку) що здійснюється в процесі виконання правотворчої, правозастосовної, адміністративно-сервісної, правоохоронної, внутрішньо-організаційної та соціально-фінансової роботи.

Література:

1. Vineeta K. Social Control and Love in Primitive Societies. *Anthromania*. 2022. <https://www.anthromania.com/2022/11/03/social-control-and-laws-in-primitive-societies/>
2. The history of policing in the West. *Encyclopaedia Britannica*. 2022. <https://www.britannica.com/topic/police/The-history-of-policing-in-the-West>
3. Davies R. Published in *History Today* Volume 18 Issue 10 October 1968. *Historytoday*. 2022. <https://www.historytoday.com/archive/police-work-roman-times>
4. Політичний вимір діяльності міністерства внутрішніх справ України (Відповіді на виклики XXI століття) / за ред. Ю. Римаренка, Я. Кондратьєва. Київ: Національна академія внутрішніх справ України, 2003 292 с.
5. Про проголошення незалежності України. Постанова Верховної Ради Української РСР. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 38. ст. 502.
6. Про міліцію. Закон України від 20 грудня 1990 р. № 565-XII. Закон втратив чинність на підставі Закону № 80-VIII від 02.07.2015. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. №4. ст. 20.
7. Алексеєнко В. Спроба державного перевороту в СРСР і України. Освітній Проект «На Урок». 1991. <https://naurok.com.ua/urok-na-temu-progoloshennya-nezalezhnosti-ukra-ni-249406.html>
8. Про Національну поліцію. Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2015, № 40-41, ст.379.
9. Положення про Міністерство внутрішніх справ України. Затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%D0%BF#Text>
10. Про введення воєнного стану в Україні. Указ Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64. Верховна рада України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>
11. Оцінка громадянами ситуації в країні та дій влади, довіра до соціальних інститутів (лютий–березень 2023р.). Центр Разумкова. 2023. <https://razumkov.org.ua/napriamku/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-sytuatsii-v-kraini-ta-dii-vlady-dovira-do-sotsialnykh-instytutiv-liutyi-berezen-2023r>
12. *Забезпечувати*. Словник української мови: в 11 томах. Том 3. 1972. С. 18. <http://sum.in.ua/s/zabezpechuvaty>
13. *Організація*. Словник української мови: в 11 томах. Том 5, 1974. С. 739. <http://sum.in.ua/s/orghanizacija>
14. *Діяльність*. Словник української мови: в 11 томах. Том 2. 1971. С. 311. <http://sum.in.ua/s/dijaljnistj>
15. Галунько В., Стеценко С., Берлач А., Буханевич О., Ситников О. та ін. *Адміністративне право та адміністративний процес України в умовах воєнного стану: колективна монографія* / за заг. ред. В. Фелика, В. Курила. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 704 с.
16. *Адміністративне право України. Повний курс : підручник* / В. Галунь-

ко, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін.; за ред. В. Галунька, О. Правоторової. Видання четверте. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 656 с.

17. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: навчальний посібник / за заг. ред. Є. Мойсеєва. Київ: Інтерсервіс, 2010 428 с.

18. Положення про Міністерство внутрішніх справ України. затверджено постановою кабінету міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%d0%bf#text>

19. Політичний вимір діяльності міністерства внутрішніх справ України (Відповіді на виклики ХХІ століття) / за ред. Ю. Римаренка, Я. Кондратьєва. Київ: Національна академія внутрішніх справ України, 2003. 292 с.

20. Шай Р.Я. Правоохоронна функція правової держави: теоретико-практичні аспекти: монографія. Львів: ТзОВ «Ліга-експрес», 2014. 199 с.

21. Іерінг Р. Боротьба за права (1874). Електронна бібліотека RoyalLib.com. 2022. URL: https://royallib.com/book/fon_iering_rudolf/borba_za_pravo.htm

22. Шай Р.Я. Правоохоронна функція правової держави: теоретико-практичні аспекти: монографія. Львів: ТзОВ «Ліга-експрес», 2014. 199 с.

23. Головний сервісний центр МВС України. МВС України. 2022. <https://mvs.gov.ua/uk/struktura/organs-system-mia/main-service-center-1>

24. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: навчальний посібник / за заг. ред. Є. Мойсеєва. Київ: Інтерсервіс, 2010 428 с.

25. Структура. МВС України. <https://mvs.gov.ua/uk/ministry/struktura>

26. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій. Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015р. № 1052. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. 2022. <https://dsns.gov.ua/uk/polozhennya>

27. Приватне життя і поліція. Концептуальні підходи. Теорії та практики / від. ред. Ю. Римаренко. Київ: КНТ, 2006 740 с.

28. Положення про Міністерство внутрішніх справ України. Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015р. № 878. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%d0%bf#text>

29. Про Національну поліцію. Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст. 379.

30. Про Національну гвардію України. Закон України від 13 березня 2014 р. № 876-VII. Відомості Верховної Ради. 2014. № 17. ст. 594.

31. "Запорізький месник": строковик Нацгвардії з ПЗРК збив 3 літаки РФ за півтора місяця. Еспресо. 2022. <https://espresso.tv/naparnik-privida-kieva-strokovik-natsgvardii-za-pivtori-misyatsi-zbiv-tri-vorozhi-litaki>

32. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій. Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 р. № 1052. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-%D0%BF#Text>

33. Шварц Д., Печенюк А. Її голос почули під завалами: у Дніпрі дивом вдалося врятувати жінку. УНІАН. 2023. <https://www.unian.ua/war/obstril-dnipra-14-sichnya-unikalna-istoriya-poryatunku-zhinki-yaka-zmogla-dokrichatisya-doryatuvalnikiv-12110091.html>

34. Перетинання державного кордону під час правового режиму воєнного стану. Державна прикордонна служба України. 2023. <https://dpsu.gov.ua/ua/Peretinannya-derzhavnogo-kordonu-pid-chas-pravovogo-rezhimu-vonnogo-stanu-Pitannya-vidpovid/>

35. Про Державну прикордонну службу України. Закон України від 3 квітня 2003 р. № 661-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 27. ст.208

36. Про правовий режим воєнного стану. Закон України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII. Відомості Верховної Ради. 2015. № 28. ст. 250.

37. Декларація про поліцію. Парламентська асамблея Ради Європи від 8 травня 1979 р. Резолюція 690. <https://ips.ligazakon.net/document/view/mu79314?an=2>

38. Галуцько В., Підберезних І., Махмурова-Дишлюк О. Вітчизняна (народна) війна Українського народу з російською агресією 2022 року: чинники публічного адміністрування. Академія адміністративно правових наук. <http://www.ssaals.com.ua/?p=8933>

39. У Бахмуті загинув прикордонник з Краматорська. Kramatorsk. 2023. https://www.kramatorskpost.com/u-baxmuti-zaginuv-prikordonnik-z-kramatorska_85224.